

COMISIA DE DIALOG SOCIAL A JUDEȚULUI IAȘI
MINUTĂ

încheiată în data de 24.09.2024 în Comisia de Dialog Social a județului Iași

Ședința a fost deschisă și prezidată de către domnul Constantin Felix Guzgă, Prefect.

Domnul Prefect a supus spre aprobare minuta ședinței din luna august 2024 și propunerile de pe ordinea de zi, respectiv:

- 1. Incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome – dificultăți și impedimente** – subiect propus de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale.
- 2. Diverse.**

Membrii comisiei de dialog social Iași au aprobat minuta ședinței din luna august 2024 și ordinea de zi a ședinței lunii septembrie 2024.

SUBIECTUL NR. 1 DE PE ORDINEA DE ZI

1. Incluziunea cetățenilor români aparținând minorității rome – dificultăți și impedimente – subiect propus de Ministerul Muncii și Solidarității Sociale.

Elena Moțaș, consilier Instituția Prefectului – Județul Iași

- Guvernul a aprobat Strategia de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome, pentru perioada 2022 – 2027, document care vine ca urmare a unui amplu proces de consultare cu toți actorii relevanți la nivel local, județean și național.
- Strategia are un plan operațional foarte bine implementat și își propune să îmbunătățească accesul cetățenilor de etnie romă la servicii de educație, sănătate, ocupare și antreprenariat, locuire și infrastructură.
- Vorbim despre domeniile care au fost abordate încă din 2001, atunci când a fost adoptată prima strategie de îmbunătățire a situației romilor din România. Noua strategie prioritizează probleme care necesită atenție sporită, precum cultură, tradiții, identitate, combaterea discriminării, a discursului și a atitudinilor antirome, generatoare de discurs incitator la ură rasială.
- Astfel, în ceea ce privește implementarea strategiei, sunt avute în vedere inclusiv finanțări din cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență, dar și din programele operaționale, alături de politicile deja implementate la nivelul ministerelor de resort, acestea urmând să îmbunătățească inclusiv calitatea vieții tuturor cetățenilor, mai ales în rândul celor care provin din medii vulnerabile.
- La baza Strategiei stau cele 10 principii de bază comune privind incluziunea romilor, enunțate de societatea civilă romă și promovate de instituțiile Uniunii Europene, respectiv:

1. Politici constructive, pragmatice și nediscriminatorii;
2. Elaborarea politicilor și programelor de incluziune a romilor în baza unor evidențe robuste;
3. Abordarea explicită;
4. Vizarea abordării integratoare;
5. Utilizarea instrumentelor Uniunii Europene;

6. Implicarea autorităților regionale și locale;
7. Implicarea societății civile;
8. Participarea activă a romilor;
9. Abordarea interculturală;
10. Conștientizarea dimensiunii de gen.
 - Autoritățile care implementează Strategia la nivel județean sunt:
 1. Instituția Prefectului, prin Birourile Județene pentru Romi (BJR - structură aflate subordinea prefectului și care beneficiază de asistență tehnică și metodologică a Agenției Naționale pentru Romi);
 2. Instituțiile deconcentrate și descentralizate de specialitate ale administrației publice.

Educație

- În domeniul educației, în continuare sunt înregistrate discrepanțe majore între copiii de etnie romă și cei ai populației majoritare în ceea ce privește participarea școlară, nivelul de performanță școlară și abandonul școlar, precum și referitor la tratamentul diferențiat, atât în privința calității actului didactic, cât și a discriminării și segregării.
- Printre principalele obstacole identificate în respectarea dreptului la educație se remarcă în special segregarea școlară, părăsirea timpurie a sistemului de învățământ și slaba participare a copiilor romi la educația timpurie.
- Cele mai multe cercetări relevă în continuare decalajul dintre romi și populația majoritară pe niveluri de instruire, precum și accesul redus al copiilor de etnie romă la educație timpurie în comparație cu cei aparținând populației majoritare. Chiar dacă au fost implementate măsuri afirmative în domeniul educației (locuri distinct alocate pentru romi la liceu și universitate), sau programe de alfabetizare de tip „A doua șansă” pentru persoanele care au depășit cu cel puțin 4 ani vârsta corespunzătoare clasei de școlarizare, se poate observa în continuare decalajul dintre romi și populația majoritară în termeni de acumulări educaționale.

Sănătate

- Chiar dacă sănătatea reprezintă un pilon important al incluziunii romilor în toate documentele de politică publică, în continuare, studiile și cercetările analizate scot în evidență faptul că romii întâmpină dificultăți în accesarea serviciilor de sănătate de bază, preventive și curative, integrate și de calitate.
- Datele recente arată că încă se menține un decalaj al indicatorilor de morbiditate și mortalitate în rândul romilor față de populația majoritară din România. Din rapoartele de progres județene realizate de BJR se evidențiază faptul că principalele activități derulate în comunitățile cu romi sunt campaniile de vaccinare, campaniile de educație pentru sănătate în vederea prevenirii îmbolnăvirilor, precum și alte activități derulate de DSP în conformitate cu programele naționale de sănătate gestionate de Ministerul Sănătății.
- Reprezentații societății civile semnaleză faptul că fenomenul discriminării este prezent în relația personal medical – pacient și îmbracă diferite forme, respectiv: discriminare directă – când sunt refuzați explicit de personalul medical, chiar dacă îndeplinesc toate condițiile pentru a primi asistență medicală, dar și discriminare indirectă, manifestată prin segregarea pacienților în unitățile spitalicești, pe baza criteriului etnic și statutului social.

Infrastructură

- Conform Raportului privind drepturile fundamentale 2018 al Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), din rândul persoanelor intervievate din România, 42% din romi și 12% din persoanele de altă etnie au declarat că nu au acces la energie electrică, la apă curentă sau la canalizare. Nevoia de energie electrică, apă și canalizare rămâne o problemă în cazul a 84% din romii intervievați în România, față de 52% din persoanele de altă etnie din proximitate.

- La nivelul județului Iași cea mai mare problemă din acest punct de vedere este în satul Crucea, care din păcate este comunitatea cea mai săracă.
- Acum se încearcă prin anumite fonduri să mai îmbunătățească infrastructura școlară, pentru că acolo natalitatea este în creștere.

Ocupare

- În continuare populația romă se confruntă cu un acces scăzut pe piața forței de muncă.
- Ultimul Barometru privind incluziunea romilor a fost realizat în 2018. Analiza comparativă 2012-2018 relevă evoluții interesante din perspectiva situației ocupării romilor, în dinamică, dar și din perspectiva comparației cu situația gospodăriilor majoritare, în sensul creșterii semnificative a ponderii ocupării de tip salarial în gospodăriile de romi.
- Acest domeniu este gestionat de Ministerul Muncii prin intermediul instituțiilor deconcentrate de la nivelul județului Iași.
- La ora actuală sunt foarte multe programe de inserție de piața muncii, însă în egală măsură ne lovim de discriminare.
- În momentul actual, dimensiunea socio-economică a inserției romilor pe piața muncii nu este abordată nici corespunzător nevoilor specifice romilor la nivelul comunităților și tipologiilor sociale, dar nici în raport cu cerințele de competențe și calificări reclamate de piața muncii.
- În comunitățile sărace, nu doar populația este săracă cronic, ci și potențialul economic (agenții economici și mijloacele de producție) al comunității și infrastructura comunitară sunt deficitare. Aproximativ 60% din totalul comunităților din mediul rural de romi sunt sărace, spre deosebire de comunitățile cu romi din mediul urban, care dețin o forță de muncă relativ mai educată, dar tot slab calificată.

Cultură, identitate culturală și reconcilierea cu trecutul istoric

- Studiile și cercetările în domeniu menționează faptul ca mulți dintre romi au o stimă de sine etnică scăzută cauzată de stigmatizarea socială internalizată, precum și de procesele de asimilare forțată prin care au trecut membrii comunităților cu romi din România.
- Strategia Guvernului României își propune să consolideze și să adapteze cadrul legal în domeniul protecției drepturilor cetățenilor aparținând minorităților naționale la situația și necesitățile actuale ale minorității rome prin: promovarea condițiilor de natură să permită persoanelor aparținând etniei rome să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității romilor, respectiv limba, tradițiile și patrimoniul cultural.

Schimbări preconizate

Obiectivul general al Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027 îl reprezintă creșterea calității vieții cetățenilor români aparținând minorității rome, fiind fundamentată pe cetățenie activă, incluziune socio-economică și valorizarea patrimoniului cultural rom. Acesta este susținut de următoarele cinci obiective specifice:

1. Îmbunătățirea condițiilor de locuire și a infrastructurii în comunitățile vulnerabile;
2. Asigurarea accesului cetățenilor români de etnie romă la educație inclusivă de calitate;
3. Creșterea gradului de ocupare cetățenilor români de etnie romă în concordanță cu cerințele pieței, în sensul evoluției profesionale a acestora;
4. Îmbunătățirea stării de sănătate a membrilor comunităților vulnerabile cu romi;
5. Susținerea cercetării, conservării și promovării patrimoniului cultural rom și a identității rome.

Obiectivele specifice sunt susținute de următoarele obiective orizontale:

- Îmbunătățirea cadrului legislativ și normativ existent în materia combaterii discriminării, a discursului și atitudinilor antirome generatoare de discurs incitator la ură sau infracțiuni motivate de ură;
- Asigurarea unui flux financiar sustenabil măsurilor de incluziune a romilor în vederea implementării planurilor locale de incluziune socială, precum și a măsurilor distincte de incluziune a romilor prevăzute în strategiile naționale sectoriale;

ÎNCHIDERA ȘEDINȚEI